

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Факультет психології
Кафедра клінічної та реабілітаційної психології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ (I)**

для студентів спеціальності 053 «Психологія»
ОП «Реабілітаційна психологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ - 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.

РОЗДІЛ 1. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1 Тематика курсових робіт та її затвердження.

1.2 Керівництво курсовими роботами.

1.3 Захист курсової роботи та критерії її оцінювання.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ ОФОРМЛЕННЯ.

2.1 Структура курсової роботи:

2.1.1 Титульний аркуш як елемент курсової роботи.

2.1.2 ЗМІСТ як структурна одиниця курсової роботи: загальна характеристика та вимоги до оформлення.

2.1.3 ВСТУП курсової роботи, його мета, ключові компоненти.

2.1.4 ОСНОВНА ЧАСТИНА курсової роботи: особливості її розділів.

2.1.5 ВИСНОВКИ як підсумкова частина курсової роботи.

2.1.6 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ як обов'язковий елемент курсової роботи.

2.1.7 ДОДАТКИ у курсовій роботі: загальні вимоги до оформлення.

2.2 Технічне оформлення курсової роботи.

ДОДАТКИ.

ВСТУП

Згідно з чинними навчальними планами підготовки бакалаврів з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» ОП «Реабілітаційна психологія» студенти факультету психології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника на другому році навчання у першому семестрі виконують й захищають курсову роботу.

Курсова робота є важливим етапом у процесі підготовки бакалаврів з психології, її виконання сприяє набуттю початкового практичного досвіду у плануванні та проведенні, у подальшому, власних наукових досліджень. Як невід'ємна частина навчальної програми підготовки студентів, наукові дослідження:

- забезпечують розвиток критичного мислення, аналітичних навичок та здатності до самостійного вивчення явищ, що стосуються психічної діяльності людини;
- мають індивідуалізований характер з урахуванням професійної спрямованості та пізнавально-наукових інтересів студентів. Студенти-психологи мають різні інтереси у сфері дослідження психологічних феноменів. Індивідуальність наукових інтересів визначає напрям досліджень студентів та тип питань, які вони ставлять;
- спрямовані на розвиток практичних навичок, які важливі для майбутньої професійної діяльності студента.

Таким чином, наукові дослідження дозволяють студентам занурюватися у ті аспекти психології, які найбільше відповідають їхнім особистим та професійним цілям.

РОЗДІЛ 1. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Порядок виконання і захисту курсової роботи регламентується ПОЛОЖЕННЯМ про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, введеного в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 03 липня 2023 р. № 417 (редакція 7).

Курсова робота є обов'язковою складовою частиною процесу науково-методичної й професійної підготовки студента, мета якої закріпити початкові елементи науково-дослідної роботи студента, отримати додаткову інформацію з дисциплін на стадії первинного наукового пошуку і показати свою готовність вирішувати теоретичні та практичні завдання зі своєї спеціальності.

Курсова робота допомагає застосовувати отримані студентами за час навчання теоретичні та практичні знання для комплексного вирішення конкретного фахового завдання. У курсовій роботі студент має показати свої знання з вивчених дисциплін, результати пошукової та науково-дослідної роботи, що потребує не лише знань загальної і спеціальної літератури з теми курсової роботи, а й умінь пов'язувати питання теорії з практичним використанням, робити узагальнення, формувати висновки.

Викладач як науковий керівник допомагає правильно організувати науково-дослідну роботу, консультує на всіх етапах її виконання та оформлення результатів.

Термін виконання курсових робіт визначено навчальним планом. На виконання курсової роботи відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS.

1.1 Тематика курсових робіт та її затвердження

Тематика курсових робіт щорічно розробляється викладачами кафедри, відповідно до програм навчальних дисциплін зі спеціальної підготовки, затверджується на засіданні кафедри і оголошується студентам у перший тиждень навчального семестру. Вона повинна відповідати завданням навчальних дисциплін і тісно пов'язуватися з практичними потребами психології, з урахуванням науково-практичних інтересів студентів.

Вибір теми курсової роботи студенти здійснюють самостійно, протягом першого місяця навчання у відповідному семестрі, що оформляється заявою встановленого зразка (*див. ДОДАТКИ ДО МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ*). Вибираючи тему, студент консультується з науковим керівником, оцінює можливість продовження досліджень, плануючи подальші наукові пошуки цього напрямку на старших курсах. Таким чином, матеріали курсової роботи можуть бути використані для подальшої дослідницької роботи, зокрема при написанні курсової роботи на 3-му курсі та бакалаврської роботи.

Тема курсової роботи має бути достатньо вузькою, щоб дозволити детальний аналіз, але достатньо широкою, щоб охопити важливі психологічні концепції та проблеми. Потрібно переконатися, що обрана тема є здійсненою, враховуючи наявний час, ресурси.

Після затвердження теми її зміна чи корегування можливі лише з дозволу наукового керівника за умови достатнього обґрунтування студентом їхньої доцільності.

1.2 Керівництво курсовими роботами

Виконання студентами курсових робіт здійснюється під керівництвом фахових спеціалістів – докторів наук, професорів, кандидатів наук, доцентів, призначених кафедрою. Керівництво курсовими роботами здійснюється у формі індивідуальних консультацій. Питання організаційного чи методичного характеру можна розглядати і погоджувати на загальних консультаціях. Завершена робота подається керівнику за два тижні до захисту. Керівник повинен підготувати відгук і подати його разом з роботою для розгляду кафедрою.

Завідувач кафедри вирішує питання допуску студента до захисту курсової роботи. Він призначає рецензента з числа викладачів кафедри. До рецензування робіт можуть залучатися викладачі інших кафедр, якщо вони є спеціалістами з даної проблеми.

Якщо курсова робота не відповідає вимогам, у випадку невиконання чи несвоєчасного подання курсової роботи, у разі виявлення плагіату чи фальсифікації результатів дослідження, тоді науковий керівник або завідувач кафедри мають право не допустити її до захисту. Студенту визначається термін для доопрацювання роботи.

Студент, який не захистив курсової роботи у вказані терміни, має академічну заборгованість. Додаткові терміни захисту визначаються кафедрою у погодженні з деканатом.

1.3 Захист курсової роботи та критерії її оцінювання

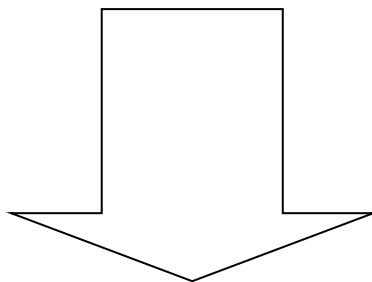
Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіка, затвердженого випусковою кафедрою. Науковий керівник визначає ступінь готовності роботи, відповідність її вимогам і рекомендує допустити до захисту.

Для захисту курсових робіт створюється комісія у складі 2-3 осіб за участю керівника роботи. Робота комісії з захисту курсових робіт оформляється протоколом.

Захист курсової роботи складається з виступу студента (презентації його роботи), його відповіді на поставлені запитання, оголошенням відгуку наукового керівника. Культура і літературність мовлення, дотримання регламенту є обов'язковим елементом культури й етики наукових повідомлень.

Підготовка до захисту роботи полягає у підготування доповіді виступу у формі презентації. Доповідь студента складається із трьох смислових частин, які відповідають за змістом вступу, основній частині та висновкам курсової роботи. Після виступу студент відповідає на поставлені комісією запитання, що стосується досліджуваної теми. Після цього зачитується відгук рецензента. Комісія здійснює обговорення курсової роботи і приходить до висновку щодо її оцінки. Заліково-екзаменаційна відомість заповнюється у той же день, коли проводився захист.

Оцінка курсової роботи виводиться на підставі підсумування балів, виставлених комісією на захисті курсової роботи. Кожен з оцінюваних аспектів має певну максимально можливу кількість балів (*див. таблицю «Критерії оцінювання курсової роботи»*).

Оцінка за курсову роботу виставляється за критеріями.

№	Критерії оцінювання	Рівень відповідності до критерію (бали)			Максимальна кількість балів за критерієм
		Критичний	Середній	Високий	
1.	Відповідність назви змісту роботи	0-3	4-7	8-10	10
2.	Обґрунтованість актуальності дослідження	0-3	4-7	8-10	10
3.	Грамотність визначення об'єкта, предмета і мети дослідження	0-3	4-7	8-10	10
4.	Змістовна відповідність усіх частин роботи	0-3	4-7	8-10	10
5.	Адекватність запропонованих методів та методик дослідження	0-3	4-7	8-10	10
6.	Обґрунтованість психологічних ресурсів, джерел підтримки, шляхів оптимізації чи подолання відповідно до проблеми дослідження	0-3	4-7	8-10	10
7.	Повнота загальних висновків дослідження	0-3	4-7	8-10	10
8.	Дотримання стилістичних норм писемної наукової мови та вимог до оформлення курсової роботи	0-3	4-7	8-10	10
9.	Аргументованість усного захисту курсової роботи	0-3	4-7	8-10	10
10.	Наукова компетентність у відповідях на запитання при захисті	0-3	4-7	8-10	10
	Разом				100

Результати захисту курсової роботи оцінюються за чотирибальною шкалою: **«відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».**

«Відмінно» (90 – 100 балів – «А»). Курсова робота виконана на достатньому високому науково-методичному рівні у відповідності до зазначених критеріїв; у основній частині на належному рівні проаналізовано літературні джерела з досліджуваної проблеми; у повній мірі використано додаткові інформаційні матеріали; під час захисту здобувач вищої освіти демонструє глибоке знання теоретико-методологічних засад досліджуваної проблеми, вільно володіє матеріалом дослідження; доказово коментує окремі аспекти наукової роботи, у якій чітко прослідковується власна концепція автора та конкретні його пропозиції; допущені неточності оперативно усуває; проявляє себе як самостійний і перспективний пошуковець.

«Добре» (80 – 89 балів – «В»). Тема курсової роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: у основній частині дещо узагальнено проаналізовано літературні джерела з досліджуваної проблеми; у повній мірі використано додаткові інформаційні матеріали; прослідковується загальна концепція дослідження або окремі її аспекти; у курсовій роботі мають місце окремі зауваження у рецензії; доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на питання членів комісії загалом правильні; робота оформлена згідно чинних вимог.

«Добре» (70 – 79 бал – «С»). Загалом, тема курсової роботи розкрита, хоча є несуттєві недоліки, зокрема у теоретичній частині поверхово проаналізовано джерельна база; мають місце окремі зауваження; доповідь логічна, відповіді на питання членів комісії загалом правильні; робота оформлена відповідно до чинних вимог, хоча містить несуттєві стилістичні огріхи.

«Задовільно» (60 – 69 бали – «D») – зміст і захист курсової роботи свідчить про допустимий рівень підготовки наукового дослідження, разом із тим у ньому чітко не прослідковується загальна концепція дослідження або окремі її аспекти; робота потребує доопрацювання, хоча загальний зміст

свідчать про можливість подальшого її удосконалення; причини виявлених під час вивчення змісту курсової роботи та його захисту недоліків автор може пояснити або частково виправити їх під час свого виступу; оформлення курсової роботи загалом відповідає чинним вимогам, хоча містить стилістичні огріхи.

«Задовільно» (50 – 59 бали – «Е») - тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістового характеру; нечітко сформульована мета роботи; робота потребує доопрацювання, висновки обґрунтовані непереконливо; у роботі є помилки щодо структурування тексту; студент(ка) може використовувати матеріал, однак не може вибирати продуктивні методи; присутні суттєві змістові помилки і помилки в оформленні; відповіді на питання членів комісії не повні; є зауваження щодо оформлення роботи.

Курсова робота, яка оцінена на захисті оцінкою **«незадовільно»** (здобувач не підготував курсову роботу або робота не відповідає вищевказаним вимогам), за рішенням комісії може бути направлена на повторний захист з доопрацюванням. Термін її виконання встановлює деканат як ліквідацію академічної заборгованості.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ДО ЇЇ ОФОРМЛЕННЯ

У системі вищої освіти написання курсової роботи посідає належне місце. Ця праця науково-дослідного характеру, котру студент виконує під керівництвом викладача. Курсова робота має кілька ключових завдань:

- 1) закріплення теоретичних знань із певної тематики шляхом їх поглибленого вивчення та систематизації;
- 2) розвиток науково-дослідних навичок, включаючи аналіз літератури, методологічну підготовку;
- 3) аналіз і вирішення конкретної проблеми в обраній галузі шляхом застосування сучасних методів дослідження;
- 4) розвиток критичного мислення та здатності до самостійних висновків, оцінки наукової і практичної значущості досліджуваних явищ;
- 5) підготовка до професійної діяльності через вивчення прикладних аспектів теми, що є актуальними для подальшого кар'єрного зростання студента.

Загалом, написання курсової роботи дозволяє студентам навчитися самостійно вирішувати наукові завдання, інтегрувати теоретичні знання з практичними навичками, що сприяє їхньому професійному розвитку. Виконуються курсові роботи з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних студентом при вивченні фундаментальних дисциплін з циклу професійної підготовки – *«Загальна психологія»*, *«Соціальна психологія»*, *«Вікова психологія»*, *«Диференціальна психологія»*, *«Основи психодіагностики»*, *«Експериментальна психологія»* (для студентів 2-го курсу).

Першим і надзвичайно важливим кроком є обрання студентом теми курсової роботи, що визначається насамперед тим, чи може автор організувати дослідження.

Для студентів, які навчаються на 2-му курсі доцільно обирати тему з одним параметром, що вивчається. *Наприклад: «Особливості короткочасної*

пам'яті у людей різного віку», «Особливості переживання самотності у студентському віці», «Особливості акцентуацій характеру у молоді» тощо. У даних випадках досліджуваними параметрами виступають: такий вид пам'яті як *коротчасна пам'ять, самотність, акцентуації характеру.*

Обравши тему, студент повинен визначити, наскільки широко вона вивчена і представлена у наукових дослідженнях. Цінність будь-якого дослідження залежить від його наукової новизни. Отже, студент повинен висловити свою думку, а щоб його міркування претендували на оригінальність, йому необхідно дізнатися, що вже зроблено попередниками, які існують думки з приводу обраної теми. Для цього потрібно звернутися до висвітлення даної теми у спеціальній науковій літературі.

Враховуючи поради наукового керівника, студент самостійно відшукує додаткову літературу й складає бібліографію за різними джерелами: каталогами книг, статей, монографій, бібліографічними довідниками, матеріалами конференцій та круглих столів, за списками літератури, поданими у науковій та навчальній літературі. Закінчивши добір матеріалу, студент вдається до його аналізу. У процесі збору і вивчення матеріалу викристалізовується план (зміст) курсової роботи, який студент погоджує з науковим керівником.

Курсова робота повинна бути логічно побудованою, мати характер цілісного та завершеного самостійного дослідження, написана науковим стилем, державною мовою і відповідно оформлена. Для наукового тексту характерні смислова завершеність, цілісність і зв'язність думок, наявність спеціальної термінології. Завдяки спеціальній термінології з'являється можливість у короткій та лаконічній формі наводити розгорнуті визначення і характеристики наукових фактів, понять, процесів, явищ.

Наприклад, у тексті курсової роботи на тему: «Особливості короткочасної пам'яті у людей різного віку» може бути використаний термін, що дозволить ефективно та стисло надавати детальні наукові пояснення:

..... **Короткочасна пам'ять** – це когнітивний процес, який забезпечує утримання обмеженої кількості інформації протягом короткого часу, зазвичай до 30 секунд, після чого відбувається або її забування, або передача в довготривалу пам'ять.

Наприклад, у тексті курсової роботи на тему «Особливості прояву акцентуацій характеру у молоді» може бути використане поняття, що дозволить ефективно та стисло надавати детальні наукові пояснення:

.....**Акцентуація характеру** - це поняття, введене німецьким психіатром Карлом Леонгардом, яке описує надмірно виражені риси характеру, що знаходяться на межі норми та патології. Акцентуації не є психічними розладами, але в певних умовах можуть сприяти виникненню психічних проблем, особливо під час стресу або в несприятливих ситуаціях.

Для наукового тексту характерні складні речення різних видів з чіткими синтаксичними зв'язками, що висвітлює складну аргументацію і виявляє причинно-наслідкові відношення.

Наприклад, такими складними реченнями різних видів з чіткими синтаксичними зв'язками у тексті курсової роботи на тему: «Особливості короткочасної пам'яті у людей різного віку» можуть бути:

.....Оскільки короткочасна пам'ять є однією з ключових когнітивних функцій, її зниження з віком може призвести до погіршення здатності до навчання та опрацювання нової інформації.

..... Внаслідок природних вікових змін когнітивних функцій короткочасна пам'ять у людей старшого віку погіршується, що може негативно впливати на їх здатність швидко запам'ятовувати нову інформацію та виконувати

.....Якщо у молодших людей короткочасна пам'ять функціонує швидше та ефективніше, це дозволяє їм легше запам'ятовувати великі обсяги інформації, тоді як у людей похилого віку цей процес може вимагати більше часу.

2.1 СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

На етапі написання самого тексту курсової роботи, студентові необхідно чітко дотримуватись певних вимог щодо *структури, викладу і технічного оформлення*.

Структурні одиниці курсової роботи:

- Титульний аркуш (1 стор.)
- **ЗМІСТ** (1 стор.)
- **ВСТУП** (1- 1,5 стор.)
- **РОЗДІЛ 1** (до 15 стор. - для студентів 2-го курсу)
- **РОЗДІЛ 2** (до 8 стор. – для студентів 2-го курсу)
- **ВИСНОВКИ** (1,5 -2 стор.)
- **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ** – не менше 25 джерел.
- **ДОДАТКИ** (кількість сторінок необмежена).

2.1.1 Титульний аркуш як важливий елемент курсової роботи.

Титульний аркуш є важливим елементом курсової роботи, оскільки він виконує кілька ключових функцій:

✓ *титульний аркуш виступає як офіційна частина* студентської роботи, яка забезпечує основну інформацію про роботу, її автора та навчальний заклад. Він є важливим для впорядкування, обліку та архівації курсових робіт у навчальному процесі;

- ✓ *інформаційна функція* – титульний аркуш надає важливі відомості про:
 - назву навчального закладу;
 - кафедру та факультет;
 - назву (тему) курсової роботи;
 - прізвище та ініціали автора (студента);
 - прізвище та ініціали наукового керівника; , науковий ступінь, вчене звання;
 - шкала оцінювання, підписи членів комісії;
 - місце і рік написання.

✓ *естетична функція* – правильно оформлений титульний аркуш додає курсовій роботі формальної завершеності, робить її презентабельною та впорядкованою;

✓ *навігаційна функція* – титульний аркуш є першим аркушем курсової роботи, завдяки якому науковий керівник, рецензенти та інші особи швидко орієнтуються щодо змісту та автора роботи.

Отже, **титульний аркуш** не тільки надає важливу інформацію про курсову роботу, але й створює перше враження про наукову роботу студента та його підхід до виконання завдання.

Слова «**КУРСОВА РОБОТА**» на титульному аркуші друкують великими літерами посередині аркуша, як і назву роботи. Переноси слів у заголовках титульної сторінки не допускаються.

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет психології

Кафедра клінічної та реабілітаційної психології

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«.....»

студентки (та) ____ курсу, ____ групи

спеціальності _____

спеціалізації _____

(прізвище, ініціали студента)

Керівник: к. психол. н., доцент

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

Івано-Франківськ – 20__ р.

2.1.2 ЗМІСТ як структурна одиниця курсової роботи:

загальна характеристика та вимоги до оформлення

На наступній сторінці після титульного аркуша у курсовій роботі подається її зміст. Даний розділ є важливою структурною одиницею, яка допомагає організувати та представити структуру роботи. Правильне оформлення змісту полегшує навігацію по тексту роботи і демонструє чіткість викладеного матеріалу.

Основні вимоги до оформлення:

1. *Назва розділу «ЗМІСТ»:*

- слово «ЗМІСТ» пишеться великими літерами та розташовується по центру сторінки; після слова «ЗМІСТ» не ставиться крапка.

2. *Нумерація розділів і підрозділів:*

- усі розділи та підрозділи повинні бути пронумеровані арабськими цифрами. Використовується відповідна система нумерації (*наприклад, РОЗДІЛ 1, його підрозділи 1.1, 1.2 і т.д.*); кожен розділ курсової роботи (**РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2.....**) має свою окрему нумерацію, а підрозділи відображаються після відповідного номера розділу (*наприклад, РОЗДІЛ 1, його підрозділи 1.1, 1.2..... РОЗДІЛ 2, його підрозділи 2.1, 2.2 і т. д.*).

3. *Назви розділів і підрозділів:*

- кожен розділ і підрозділ має свою чітку назву, яка відображає суть його змісту; назви розділів пишуться жирним шрифтом, без виділення підрозділів жирним шрифтом, але всі назви мають бути оформлені однаково.

4. *Вирівнювання:*

- назви розділів і підрозділів розміщуються з лівого краю сторінки; номер сторінки, де починається кожен розділ або підрозділ, записується на правому краю сторінки, вирівняний по правому полю.

5. *Сторінкові номери:*

- після назви кожного розділу або підрозділу має бути зазначено номер сторінки, де розпочинається відповідний матеріал.

6. *Загальна структура:*

- **ВСТУП**.....
- **РОЗДІЛ 1**.....(назва розділу)
1.1.....
1.2 і т.д).....
- **РОЗДІЛ 2**(назва розділу)
2.1.....
2.2 і т. д.).....
- **ВИСНОВКИ**.....
- **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**.....
- **ДОДАТКИ** (якщо є).....

7. *Кількість сторінок:*

- зміст не має чіткої вимоги щодо кількості сторінок, але він повинен відповідати загальній кількості розділів і підрозділів у курсовій роботі.

Зауважуємо, що правильно оформлений зміст є показником організованості роботи та робить її зручною для перевірки, тому дотримання цих вимог є обов'язковим для якісної подачі курсової роботи.

Зразок (приклад) оформлення змісту до курсової роботи на тему:

«Особливості переживання самотності у студентському віці»

ЗМІСТ

	С.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕЖИВАННЯ САМОТНОСТІ У СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ.....	
1.1 Теоретичні підходи до вивчення феномену самотності.....	
1.2 Самотність як емоційний стан у період юнацької кризи.....	
1.3 Вплив самотності на психічне та фізичне здоров'я студентської молоді...	
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ САМОТНОСТІ.....	
2.1 Характеристика діагностичного інструментарію до дослідження самотності у студентів.....	
2.2 Шляхи подолання самотності у студентів: психологічна підтримка та профілактика.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

2.1.3 ВСТУП курсової роботи, його мета, ключові елементи

Вступ є важливою частиною курсової роботи, де автор окреслює основні аспекти теми дослідження та формує теоретичну основу для подальшого розгляду. Його основна мета – підготовка читача до ознайомлення з основним змістом роботи. У вступі мають бути представлені ключові елементи, що розкривають актуальність, мету і завдання дослідження.

Основні елементи вступу:

1. Актуальність теми:

- у цьому розділі необхідно коротко обґрунтувати, чому обрана тема є важливою та актуальною в сучасних умовах; потрібно вказати значимість дослідження; важливо зазначити, які проблеми розглядає дослідження і як воно може допомогти їх вирішити.

2. Мета роботи:

- головний елемент структури і надзвичайно важливий методологічний інструмент дослідження. Мета, як запланований результат, відображає спрямованість дослідження і за змістом відповідає темі роботи. Вона полягає у встановленні, виявленні наукових фактів, формулюванні закономірностей, обґрунтуванні найбільш ефективних шляхів оптимізації чи подолання. Тому у її формулюванні рекомендовано вживати терміни: «*визначити*», «*дослідити*», «*виявити*», «*встановити*», «*обґрунтувати*», «*розробити*» тощо.

Наприклад,

Тема: «*Особливості короткочасної пам'яті у людей різного віку*»

Мета: визначити вікові відмінності у характеристиках короткочасної пам'яті у людей різних вікових груп та чинники, що впливають на її функціонування, обґрунтувати психологічні методи діагностики і шляхи оптимізації короткочасної пам'яті для кожної вікової категорії.

3. Завдання дослідження:

- завдання — це конкретні кроки, які необхідно здійснити для досягнення мети; завдання повинні бути сформульовані як набір дій або дослідницьких питань (*наприклад, проаналізувати, вивчити, визначити, узагальнити*); зазвичай кількість сформульованих завдань варіюється від трьох до п'яти.

Основні методологічні вимоги до виокремлення завдань дослідження:

- ✓ Завдання дослідження відображають проблемні запитання, відповіді на які необхідні для досягнення мети дослідження.
- ✓ Визначення, формулювання і послідовність викладу завдань дослідження мають чітко відповідати його темі, об'єкту, предмету, меті.
- ✓ Сукупність поставлених у дослідженні завдань повинна бути мінімальною, достатньою для досягнення мети дослідження.

Наприклад,

Тема: «Особливості короткочасної пам'яті у людей різного віку»

Завдання:

1. Провести аналіз теоретичних підходів до вивчення короткочасної пам'яті з акцентом на вікові особливості її функціонування.
2. Означити вікові відмінності у характеристиках короткочасної пам'яті та психологічні чинники, що впливають на функціонування короткочасної пам'яті у різних вікових категоріях.
3. Обґрунтувати методики діагностики короткочасної пам'яті, адаптовані до різних вікових груп.
4. Окреслити шляхи оптимізації короткочасної пам'яті для кожної вікової категорії.

4. Об'єкт дослідження:

- об'єктом є явище або процес, яке/який досліджується. У загальному ви- мірі, об'єкт – це відповідь на запитання: «Що досліджується?».

5. Предмет дослідження:

- предмет — це конкретний аспект об'єкта дослідження, на якому зосереджена увага. Предмет зазвичай вужчий за об'єкт і має більш точну спрямованість.

Наприклад,.....

Тема: «Особливості короткочасної пам'яті у людей різного віку»

- **Об'єкт дослідження:** короткочасна пам'ять у людей різного віку.
- **Предмет дослідження:** вікові відмінності у характеристиках та функціонуванні короткочасної пам'яті у різних вікових групах.

Тема: «Особливості переживання самотності у студентському віці»

- **Об'єкт дослідження:** емоційний стан самотності (або ж самотність як психологічний феномен).
- **Предмет дослідження:** особливості переживання самотності у студентів.

6. Методи дослідження:

- у цьому пункті описуються методи, які використовуватимуться для досягнення мети та виконання завдань дослідження.

Наприклад:

- *теоретичні методи:* індукція та дедукція, аналіз і синтез; порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація, систематизація; узагальнення тощо.

7. Структура роботи:

- у цьому пункті коротко перераховуються основні розділи роботи (вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки).

Правильне оформлення вступу допомагає читачеві зрозуміти загальну структуру курсової роботи та наукове завдання, яке ставить перед собою автор.

Зразок (приклад) ВСТУПу до курсової роботи на тему:
«Особливості прояву акцентуацій характеру у молоді».

ВСТУП

Актуальність дослідження. Проблема акцентуацій характеру є однією з актуальних у сучасній психології, оскільки саме характер визначає поведінку та сприйняття світу людиною. Акцентуація характеру – це яскраво виражені риси, що можуть призводити до труднощів у міжособистісній комунікації, професійній діяльності та особистісному розвитку.

Важливо зазначити, що акцентуація не є патологією, але в певних умовах може стати підґрунтям для розвитку психічних розладів або соціальних дезадаптацій. Особливого значення це питання набуває у молодому віці, коли відбувається активне формування особистості.

Аналіз сучасних досліджень, присвячених акцентуаціям характеру у молоді, демонструє актуальність цієї теми в умовах сучасного суспільства. Вітчизняні вчені зауважують на тому, що акцентуації характеру відіграють важливу роль у соціалізації молоді та їхній адаптації до сучасних соціокультурних умов. Неправильне або несвоєчасне виявлення акцентуацій може призводити до проблем у спілкуванні, навчанні та побудові міжособистісних відносин, що підкреслює важливість ранньої діагностики. У своїх працях автори пропонують нові підходи до корекції та розвитку особистісних якостей молодих людей, орієнтовані на їх адаптацію в умовах швидких соціальних змін.

Таким чином, актуальність теми дослідження полягає в необхідності вдосконалення методів діагностики та корекції акцентуацій характеру, оскільки це сприяє ефективному розвитку молоді як у навчанні, так і в соціальній сфері. У сучасному світі, де молодь стикається з новими викликами та стресами, дослідження акцентуацій стає основним аспектом у забезпеченні їх психологічного благополуччя та успішної соціальної інтеграції.

Мета роботи – теоретично обґрунтувати проблему акцентуацій характеру та особливостей прояву у молоді, визначити методи діагностики та корекції акцентуацій характеру у молоді, а також психологічні джерела підтримки щодо розвитку молоді як у навчанні, так і в соціальній сфері.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**:

1. Проаналізувати поняття акцентуацій характеру та узагальнити класифікацію акцентуацій характеру.
2. Означити особливості прояву акцентуацій характеру у молоді.
3. Охарактеризувати основні психологічні методи діагностики та корекції акцентуацій характеру у молоді.
4. Окреслити психологічні джерела підтримки, які сприяють ефективному розвитку молоді як у навчанні, так і в соціальній сфері.

Об'єктом дослідження є акцентуації характеру.

Предметом дослідження є особливості прояву акцентуацій характеру у студентів.

У дослідженні застосовані **теоретичні методи** (аналіз літературних джерел, порівняння, конкретизація, систематизація, узагальнення).

Структура курсової роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладений на 29 сторінках, містить 3 таблиці.

2.1.4 ОСНОВНА ЧАСТИНА курсової роботи: характеристика її розділів

У розділах **основної частини** (**РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2**), курсової роботи подають:

- огляд літератури за темою і вибір напрямів досліджень;
- теоретичний аналіз і узагальнення досліджень проблеми;
- виклад методологічного обґрунтування дослідження (основних методів дослідження проблеми);
- методичні розробки чи рекомендації до впровадження, обґрунтування психологічних ресурсів, джерел підтримки до проблеми дослідження.

Опис дослідження та його результатів підлягає певній регламентації. Дослідження поділяється на розділи (**РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2.....**), у кожному з яких реалізовується одне із завдань, сформульованих у **ВСТУПі**. Назва розділу має відображати сутність проблеми. Розділи можуть містити підрозділи (**1.1....., 1.2...., 2.1....., 2.2....**). Кожен розділ, як і його частина, повинен мати свою назву, формування якої логічно співвідноситься з формулюванням інших назв.

РОЗДІЛ 1 є важливою частиною курсової роботи і дозволяє глибоко проаналізувати наукові погляди на проблему, що досліджується.

Вимоги до оформлення РОЗДІЛУ 1:

1. Структурованість.

Розділ повинен бути чітко структурованим, поділеним на логічні частини та підрозділи, кожен з яких має свою тему для створення цілісного уявлення про проблему та її наукове вивчення.

2. Логічна послідовність.

Усі положення повинні подаватися у логічній послідовності, де кожен новий пункт ґрунтується на попередньому. Для цього потрібно кожний підрозділ починати із вступної фрази, де зазначати, про що саме в ньому буде йти мова. Описуючи хід дослідження і його результати, особливу увагу слід приділяти аргументації, доказовості із посиланнями на погляди науковців та інші джерела. Отже, варто послуговуватись такими виразами: «*на нашу*

думку», «як засвідчує наше дослідження», «на наш погляд», «як видно з одержаних нами даних», з одного боку, і з другого – «як твердить такий-то», «поділяючи думку такого-то», «погоджуючись із міркуванням такого-то» тощо.

3. Науковий стиль.

Використання наукового стилю письма є обов'язковим. Текст має бути формальним, об'єктивним, без емоційного забарвлення та з дотриманням академічних вимог.

4. Посилання на джерела.

Усі наукові ідеї та концепції повинні підтверджуватися посиланнями на відповідні джерела. Посилання на джерело зазначається у тексті роботи у квадратних дужках. Непряме цитування (одна або декілька думок викладаються власними словами, відображаючи головну інформацію близько до цитованого оригінального тексту) супроводжується посиланням на джерело без позначення сторінок, а пряме – зі сторінками (наприклад, [12, с.5]).

Наприклад:.....

.....Аналіз вищенаведених підходів дає підставу розглядати емоційне вигорання як процес, який складається з декількох фаз або етапів. На розвиток вигорання впливають індивідуальні характеристики особистості та соціальний контекст. Симптоми вигорання проявляються у емоційній, фізичній та поведінковій сфері особистості [12].

5. Змістовність.

Розділ повинен містити лише релевантну інформацію, що стосується теми дослідження. Виклад матеріалу має бути чітким і лаконічним.

Таким чином, **РОЗДІЛ 1** курсової роботи виконує роль бази для подальших практичних досліджень, демонструючи наукову обізнаність студента та здатність працювати з літературою.

РОЗДІЛ 2 розкриває наукові підходи та методи, на основі яких може проводитись емпіричний фрагмент дослідження. Основне завдання цього розділу — продемонструвати методологію дослідження, наукову логіку та системність підходу до емпіричного дослідження проблеми, а саме:

- обґрунтовується, чому обрані конкретні методи є найбільш доцільними для вирішення наукової проблеми;
- зазначаються інструменти, які використовуються (анкети, опитування, тести, спостереження тощо).

Крім того, у цьому підрозділі *розглядаються психологічні ресурси, джерела підтримки, шляхи та умови, які є основними для оптимізації чи подолання проблеми*. Можуть бути наведені особистісні джерела підтримки: особливості внутрішніх ресурсів (саморегуляція, мотивація, когнітивні стратегії), які допомагають справлятися з проблемами; соціальні джерела підтримки: важливість підтримки з боку соціуму (сім'я, друзі, соціальні спільноти) та її вплив на процес вирішення проблеми; професійні джерела підтримки у наданні допомоги та підтримки у подоланні досліджуваної проблеми.

2.1.5 ВИСНОВКИ як підсумкова частина курсової роботи.

ВИСНОВКИ як важлива підсумкова частина курсової роботи, що дозволяє узагальнити та систематизувати основні результати дослідження.

Основні вимоги до оформлення розділу «ВИСНОВКИ»:

1. **Обсяг:** даний розділ зазвичай займає до 2-х сторінок (5-10% загального обсягу роботи). Важливо дотримуватися стислого викладу результатів дослідження, але при цьому висвітлити основні результати.
2. **Стиль викладу:** мова повинна бути науковою, без зайвої емоційності та суб'єктивних оцінок. Використовуються нейтральні формулювання з акцентом на об'єктивність і факти.
3. **Відсутність нової інформації:** у розділі «ВИСНОВКИ» не повинно бути нової інформації, яка не була розкрита в основних частинах роботи. Висновки підсумовують те, що вже було описано раніше.
4. **Уникання деталізації:** не варто детально описувати процес дослідження або повторювати зміст основних розділів роботи. Висновки мають узагальнювати основні результати, а не копіювати їх.
5. **Відсутність цитувань:** у висновках зазвичай не використовують прямі цитати з літератури чи інших джерел. Цей розділ повинен відображати власні висновки автора на основі проведеного дослідження.
6. **Нумерація:** висновки можуть бути представлені у вигляді пронумерованого списку, де кожен пункт відповідає певному аспекту дослідження. Це спрощує структуру і робить виклад більш організованим.

Щодо формулювання основних тез висновків, то тут доцільно використовувати такі фрази: *Завдяки проведеній роботі у напрямі ... визначено... З'ясовано, що... Систематизовано... Намічено перспективи...*

Зразок (приклад) оформлення

ВИСНОВОК

Дослідження теми акцентуацій характеру у молоді дозволило виявити низку важливих аспектів, які мають практичне значення для психології та педагогіки, зокрема в контексті роботи з молоддю. Акцентуації характеру являють собою крайні варіанти нормальних рис характеру, які за певних обставин можуть призводити до міжособистісних та поведінкових труднощів. Проте вони не є патологією, якщо не переходять у стійкі форми, що заважають соціальній адаптації особистості.

У ході теоретичного аналізу було розглянуто типології акцентуацій характеру за К. Леонгардом та А. Є. Личком, які є найбільш поширеними у сучасній психології. Обидві класифікації допомагають глибше зрозуміти різноманіття акцентуацій та їх прояви у молодіжному віці, що дозволяє психологам ефективніше працювати з різними типами особистостей.

Застосування стандартних діагностичних методик, таких як опитувальник Смішека та тест Личка, для виявлення акцентуацій характеру у молоді дозволяють виявити не лише основні акцентуації, але й ступінь їх вираженості, що допомагає вчасно розпочати психокорекційну роботу. Аналіз психологічних ресурсів показав, що для корекції акцентуацій характеру ефективними є когнітивно-поведінкові підходи, методи емоційної саморегуляції, психодинамічна терапія та тренінги особистісного розвитку. Важливими є розвиток емоційної стійкості, самоконтролю та формування адекватних міжособистісних стосунків.

Таким чином, наше дослідження підтвердило, що у сучасному світі, де молодь стикається з новими викликами та стресами, дослідження акцентуацій стає ключовим фактором у забезпеченні їх психологічного благополуччя та успішної соціальної інтеграції. Раннє виявлення та корекція акцентуацій характеру сприяє більш ефективному особистісному та соціальному розвитку, допомагаючи молодим людям уникнути серйозних психологічних проблем у майбутньому.

2.1.6 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ як обов'язковий елемент курсової роботи

Усі джерела, монографічна література, статті й публікації, на які автор курсової роботи посилався, вносяться до розділу курсової роботи під назвою **«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»**. Як наступний розділ після загальних висновків, список використаних джерел подають наприкінці тексту, починаючи з окремої сторінки. Кожне з запропонованих наукових джерел має зустрічатися в тексті роботи у вигляді парафразу або прямого цитування. У списку використаних джерел не можуть міститися ті розвідки, які не згадувалися у тексті роботи.

Даний список формується у алфавітному порядку за прізвищем автора. Якщо матеріал не має автора, то його треба розподілити в списку за першою літерою його назви. Якщо в бібліографічному описі зазначено декілька робіт одного й того ж автора, записи розташовуються в хронологічному порядку за роками видання в порядку зростання. Кожен бібліографічний опис джерела починається з нового рядка з вирівнюванням по ширині без відступів.

Список літературних джерел є обов'язковим елементом курсової роботи. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв. Змістовність списку дає уявлення про те, наскільки глибоко студент зумів вивчити стан досліджуваної проблеми, наскільки глибоко він володіє предметом дослідження. За рахунок включеного у курсову роботу списку літератури стає можливим скоротити деякі цитовані матеріали та виклад окремих положень у тексті.

У списку використаних джерел подається перелік підручників, посібників, статей із журналів, брошур, довідників, інтернет-посилань і т.д., що використовувались під час виконання роботи (**не менше 25-30 найменувань**), який укладається відповідно до вимог оформлення списку бібліографічних джерел.

Правила оформлення списку використаних джерел (за ДСТУ 8302:2015)

Джерело	Приклад
Книга, де кількість авторів від 1 і більше	Іглмен Д. Секрети нейропластичності. Як мозок адаптується до нових викликів / пер. з англ. А. Калинюк. Київ : Наш Формат, 2022. 304 с. Дмитренко К. А., Коновалова М. В., Семиволос О. П., Бекетова С. В. Звичайні форми роботи – новий підхід: розвиваємо ключові компетентності: метод. посіб. Харків: ВГ «Основа», 2018. 119 с. (Серія «Нові формати освіти»)
Книги за редакцією	Арттерапевтична реабілітація військово-службовців: техніки відновлення : методичний посібник / за ред. Т. Курганської. Київ : ТОВ «7БЦ», 2024. 264 с.
Частина книги	Савчин М. В. Проблема особистості у постмодерністській психології. <i>Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика</i> / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. С.107-128.
Автореферати дисертацій	Резнікова О. А. Адаптаційна трансформація психологічного захисту особистості студента: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Харків, 2019. 23 с.
Дисертації	Ткач Б. М. Нейропсихологічні основи діагностики та корекції особистості з девіантною : дис. ...д-ра психол.н. : 19.00.04 / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ, 2019. 423 с.

Тези доповідей, матеріали конференцій	Гуменникова Т. Активність та проактивність студентської молоді як ресурс успішності в майбутній професійній діяльності. <i>Психологічні ресурси особистості: соціально-психологічний зміст</i> : збірник наукових праць за матеріалами науково-практичної конференції, м. Ізмаїл, 14 травня 2019р. Ізмаїл, 2019. С. 37–41 Кузьмін Д. В., Весперіс С. З. Сучасні проблеми та виклики захисту прав неповнолітніх мігрантів при отриманні освітніх послуг. <i>Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти</i> : матеріали науково-практичного круглого столу, м. Суми, 24 червня 2023 р. Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 28–31.34.
Стаття з журналу	Пирог Г., Бондаренко Т. Особливості зв'язку життестійкості з копінг-стратегіями внутрішньо переміщених осіб. Габітус. 2024. Вип. 56. С. 193–197 Іщук О. В., Лукасевич О. А. Соціально-психологічні особливості адаптації внутрішньо переміщених осіб із тимчасово окупованих територій України. Журнал сучасної психології, 2019. Вип. 1. С. 53–59 Ярош Н. Саногенне мислення та рівень стресу у студентів. Молодіжний науковий вісник. 2020. № 10. С. 88–95.
Електронні ресурси	Лікування емоційних розладів. URL: https://csm.ua/kak-lechit-emocionalnoe-rasstrojstvo/ (дата звернення: 18.05.2023).

Зразок (приклад) оформлення ВИСНОВКІВ у курсовій роботі на тему:
«Особливості прояву акцентуацій характеру у молоді».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Особистісно орієнтоване виховання: методологія і технології. Київ: Либідь, 2015. 344 с.
2. Клименко В. В., Мусійчук М. В. Акцентуації характеру у підлітків: сучасні підходи до діагностики та корекції. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Психологічні науки. 2019. № 4. С. 27–33.
3. і т.д.
15. Ковальчук І. М. Діагностика та корекція акцентуацій характеру у підлітковому віці: сучасні проблеми та шляхи вирішення. *Психологія особистості*. 2020. Т. 8. № 3. С. 51–61.
16. Мельник Н. В. Акцентуації характеру як чинник формування особистості у сучасних соціокультурних умовах. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2021. 192 с.
17.і . д.
24. Овчарук О. В. Психологічні аспекти акцентуації характеру у молоді та їх вплив на процес соціалізації . *Психологія особистості*. 2021. Т. 9. № 1. С. 63–75.
25. Савенко Л. О. Акцентуації характеру у підлітків та шляхи їх корекції в умовах навчально-виховного процесу. *Психолого-педагогічні дослідження*. 2020. № 5. С. 38–43.
26. Hofer J., Busch H. Personality and Individual Differences in Young Adults: A Cross-Cultural Perspective .*International Journal of Psychology*. 2018. Vol. 53, No. 2. P. 108–117.
27. Ross S. R., Keiser H. An Examination of Personality Accentuations and Mental Health Outcomes in College Students. *Journal of College Student Development*. 2019. Vol. 60, No. 2. P. 153–167.

2.1.7 ДОДАТКИ у курсовій роботі: загальні вимоги до оформлення

ДОДАТКИ у курсовій роботі є важливою частиною наукової роботи, де автор надає додаткові матеріали, що не ввійшли до основного тексту, але є важливими для розуміння або підтвердження результатів дослідження. Це можуть бути таблиці, графіки, опитувальні анкети, статистичні дані, діаграми тощо.

Загальні вимоги до оформлення розділу «ДОДАТКИ»:

1. Розташування додатків.

Додатки розміщуються після основного тексту роботи та списку використаних джерел. Вони є останнім розділом курсової роботи.

2. Нумерація додатків.

Кожен додаток має бути пронумерований, зазвичай літерами. Нумерація додатків має бути послідовною та відповідати їхньому порядку. Додаток оформлюється за схемою: справа зверху слово «Додаток» та літера, що його позначає (за винятком літер **Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**); під ним посередині назва додатку; основний текст додатку.

3. Заголовки додатків.

Кожен додаток повинен мати заголовок, що коротко описує зміст додатку (*наприклад*, «Додаток А. Анкета для опитування респондентів» або «Додаток Б. Таблиця з результатами тестування»).

4. Посилання на додатки у тексті.

У тексті курсової роботи обов'язково мають бути посилання на додатки, які дають змогу читачу зрозуміти, до яких матеріалів слід звертатися для додаткової інформації. Це може виглядати так: (див. Додаток А).

5. Формат додатків.

Усі додатки мають бути чітко оформлені, з однаковими полями та шрифтом, що відповідають загальним вимогам до курсової роботи (зазвичай Times New Roman, 12-14 кегль). Таблиці, графіки, схеми повинні бути чіткими та зрозумілими.

6. Розмір додатків.

Додатки зазвичай не мають обмежень щодо обсягу, але всі матеріали повинні бути релевантними до теми дослідження. Якщо додатків багато, варто розташовувати їх у порядку важливості або за хронологією.

7. Зміст додатків.

До додатків можуть включатися такі матеріали: анкети, опитувальні листи, тестові запитання, таблиці з даними, які не увійшли до основного тексту, а також графіки, діаграми, схеми, малюнки та інші матеріали.

8. Порядок додатків.

Матеріали у додатках розташовуються у тому ж порядку, у якому на них посилаються в тексті курсової роботи. Це робить їх більш структурованими та зручними для використання.

9. Формати додатків.

Якщо до додатків входять матеріали у вигляді зображень, таблиць або схем, вони повинні бути належної якості та добре читабельними. Можна використовувати різні формати для представлення даних, такі як Excel-таблиці або PDF-документи, але вони мають бути зручними для перегляду.

Загальні рекомендації щодо оформлення додатків:

- Додатки повинні бути логічно пов'язані з основним текстом роботи і служити як підтвердження наведених у ньому даних.
- Додатки не повинні включати зайву або непотрібну інформацію.
- Варто ретельно перевірити посилання на додатки в основному тексті, щоб забезпечити їх коректність.

Таким чином, **ДОДАТКИ** надають можливість читачеві ознайомитися з додатковими матеріалами, що підтверджують результати курсового дослідження, і повинні бути оформлені згідно з встановленими вимогами для підвищення зрозумілості та повноти наукової роботи.

Зразок оформленого розділу див. у розділі **ДОДАТКИ**.

2.2 Технічне оформлення курсової роботи

Вимоги до технічного оформлення курсової роботи спрямовані на забезпечення стандартного і зрозумілого зовнішнього вигляду документа, що дозволяє легко оцінювати зміст роботи. Відредагований і погоджений з керівником рукопис роботи обробляється за допомогою комп'ютерної техніки.

Основний шрифт: **Times New Roman**, розмір **14**.

Інтервал між рядками: **1.5**.

Вирівнювання тексту: **по ширині** сторінки.

Абзацний відступ: **1.25 см**.

Шрифт друку повинен бути чітким, рядок - чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою.

Основні аспекти технічного оформлення курсової роботи:

Загальний обсяг роботи зазвичай складає **25-30 сторінок** друкованого тексту (без урахування додатків, списку використаних джерел, титульної сторінки та змісту). Конкретний обсяг може варіюватися залежно від вимог навчального закладу чи викладача.

Формат сторінки: **A4 (210 x 297 мм)**.

Поля:

- Ліве поле – **30 мм**.
- Праве поле – **10 мм**.
- Верхнє та нижнє поля – **20 мм**.

Нумерація розміщується в **правому верхньому куті** сторінки, починаючи з першої сторінки після титульної (зміст). На титульній сторінці номер не ставиться. Нумерація наскрізна для всієї роботи, включаючи додатки та список джерел.

Заголовки розділів пишуться **великими літерами** (шрифт жирний), вирівнювання **по центру** сторінки. Заголовки підрозділів — з **малої літери** (окрім першої), шрифт жирний, вирівнювання **по ширині** сторінки, **без**

крапки в кінці. Між заголовками та текстом залишають **один порожній рядок**.

Список літератури має бути оформлений відповідно до вимог бібліографічного опису (за ДСТУ або іншим стандартом, прийнятим у навчальному закладі). Джерела розташовуються в алфавітному порядку або в порядку посилань у тексті.

Оформлення результатів курсової роботи представляється у текстовому форматі та унаочнюється діаграмами, графіками, таблицями. Ілюстрації (схеми, таблиці, діаграми, графіки) повинні відповідати тексту, а текст – ілюстраціям. Приклади див. у розділі **ДОДАТКИ** до методичних рекомендацій.

Таблиці, графіки, рисунки мають бути **пронумеровані** (наприклад, Таблиця 1.1, Рис. 2.2). Заголовки таблиць пишуться **над таблицею**, підписи до рисунків — **під рисунком**. Посилання на таблиці або рисунки мають бути присутніми у тексті курсової роботи.

Формули розміщуються **в центрі рядка**. Кожна формула повинна мати **нумерацію** (у круглих дужках праворуч), якщо їх більше ніж одна.

У тексті роботи мають бути **посилання на джерела** інформації, що використовуються. Посилання оформлюються у квадратних дужках із зазначенням порядкового номеру джерела зі списку літератури (наприклад, [5], [6, с.43], [12; 25]).

Додатки нумеруються **окремо** (Додаток А, Додаток Б тощо). Усі додатки повинні бути **зазначені в тексті** курсової роботи (наприклад,див. Додаток А).

Титульна сторінка має відповідати затвердженій формі навчального закладу. Дотримання цих вимог дозволяє забезпечити стандартизацію оформлення курсових робіт та полегшує процес їх оцінювання.

ДОДАТКИ

Зразок заяви про вибір теми курсової роботи

Завідуючому кафедри
клінічної та реабілітаційної психології

проф. Гасюк М. Б.

студентки групи ПСр -

.....

(прізвище, ім'я, по батькові)

Заява

Прошу затвердити мою тему курсової роботи «.....(тема роботи).....» і призначити науковим керівником кандидата психологічних наук, доцента (прізвище, ім'я, по батькові викладача).

Дата

Підпис

Зразок оформлення розділу «ДОДАТКИ» у курсовій роботі

Приклад 1.

«Шкала тривожності» Дж. Тейлора

Інструкції. «Вам пропонується ознайомитися з набором висловлювань щодо рис характеру. Якщо ви згодні із твердженням, відповідайте "так", якщо не згодні - "ні". Довго не замислюйтесь, важлива перша відповідь, що прийшла вам в голову».

ТЕСТ

1. Зазвичай я спокійний і вивести мене з себе нелегко.
2. Я нервовий не більше, ніж у інших людей.
3. У мене рідко бувають запори.
4. У мене рідко бувають головні болі.
5. Я рідко втомлююся.
6. Я майже завжди відчуваюся цілком щасливим.
7. І т. д.

Оцінка та інтерпретація результатів:

Підраховується кількість відповідей випробуваного, які свідчать про тривожність. Кожна відповідь «так» на висловлювання: 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 та відповідь «ні» на висловлювання: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 оцінюється в 1 бал.

Кількість балів підсумовується.

Оцінка 40–50 балів розглядається як показник дуже високого рівня тривожності, 25–40, 15–25 балів – про середній (з тенденцією до високого) рівень, 15 балів – про середній (з тенденцією до низького) рівень і 0–5 балів – про низький рівень тривожності.

Приклад 2.

Опитувальник для виявлення акцентуацій характеру

(адаптований Г. Смішеком).

Даний опитувальник базується на методиці, розробленій німецьким психологом К. Леонгардом, та адаптований Г. Смішеком. Цей тест складається з 88 тверджень, на які необхідно відповідати «Так» або «Ні». Він допомагає виявити акцентуації характеру на основі типології Леонгарда.

Інструкція: Ознайомтесь із кожним твердженням і відповідайте, чи підходить воно вам. Якщо згодні — відповідайте «Так», якщо ні — «Ні».

Твердження:

1. Ваш настрій зазвичай піднімається і падає без очевидної причини?
2. Чи любите ви бути в центрі уваги, з'являтися серед людей і виступати перед аудиторією?
3. Вважаєте себе рішучою людиною?
4. Часто відчуваєте пригнічення без видимих причин?
5. Чи вважаєте ви себе товариською та легкою в спілкуванні людиною?
6. Чи трапляється так, що ваша думка змінюється через вплив інших людей?
7. Ви часто втрачаєте впевненість у своїх силах?
8. Вас легко образити, навіть через незначні речі?
9. Ви схильні захоплюватися новими ідеями та швидко починати їх реалізовувати?
10.

(Продовження питань до 88...).

Обробка результатів:

Опитувальник оцінює 10 типів акцентуацій характеру: гіпертимний, дистимічний, циклотимічний, збудливий, застряглий, педантичний, тривожний, емоційний, демонстративний, екзальтований. Кожен тип оцінюється за сумою балів, отриманих в результаті відповідей на конкретні твердження.

Приклад 3.

Тест «Тривожність» (Р.Темл, М. Доркі, В. Амен)

Мета. Виявити рівень тривожності дитини.

Обладнання. Серія малюнків із 14 картинок у двох варіантах (для хлопчиків і для дівчаток). Кожен малюнок сюжетно передає типову для життя дитини ситуацію.

Інструкція. «Подивись уважно на картинку. Як ти думаєш, яке обличчя у цієї дитини — сумне чи веселе? Вибери».

Вибір дитиною відповідного обличчя фіксується у спеціальному протоколі.

Інтерпретація результатів

Потрібно здійснити кількісний та якісний аналіз інформації, зафіксованої у протоколі.

Якісний аналіз передбачає уважне вивчення висловлювань дитини, що фіксуються у другому стовпчику спеціального протоколу. На основі такого аналізу робляться висновки про емоційний досвід спілкування дитини з людьми, які її оточують, і той слід, який цей досвід залишив у душі дитини. Особливо високе проєктивне значення щодо цього мають малюнки серії 4, 6, 14 та 2, 7, 9, 11.

Діти, які дають нечіткі пояснення до цих малюнків, з більшою ймовірністю одержать високий ІТ (індекс тривожності).

Кількісний аналіз може бути виражений як у балах, так і у відсотках : $IT = (\text{кількість емоційно-негативних виборів}/14) 100\%$

Рівні:

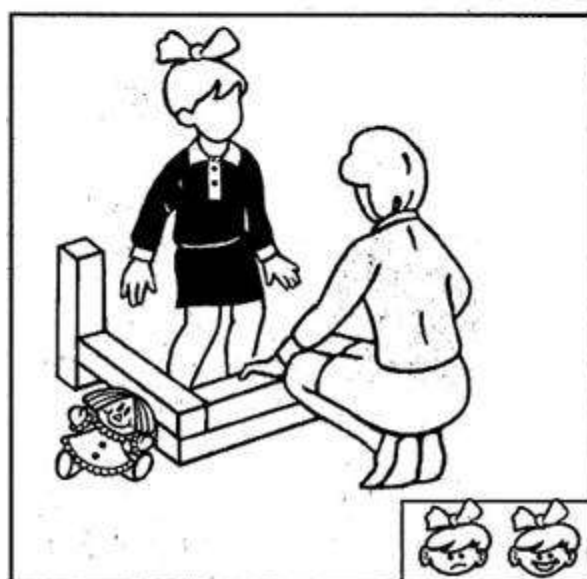
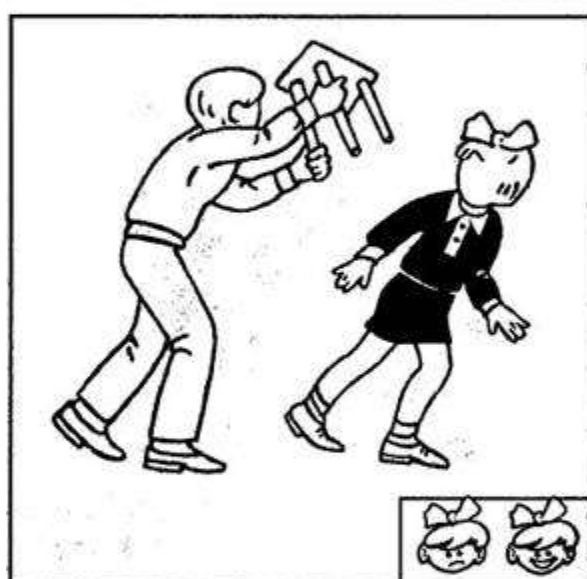
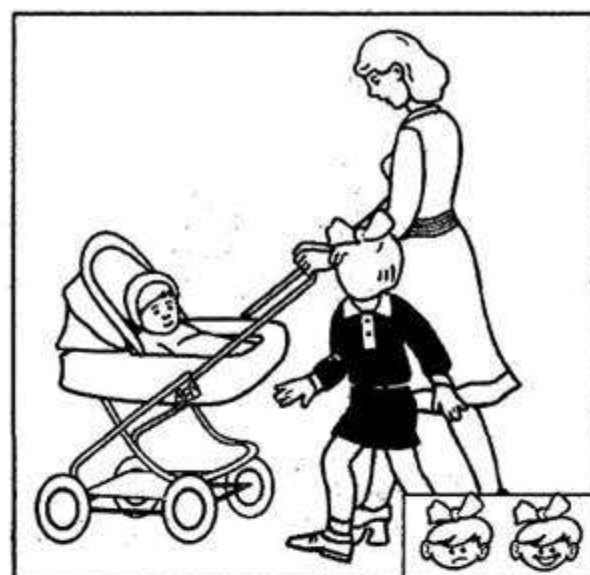
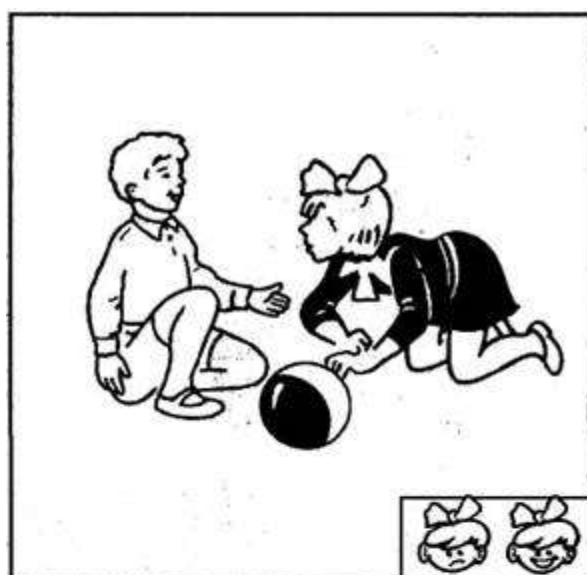
Слабкий – бали – 0-1; ІТ – 0-7,2 %.

Середній – бали – 2-5; ІТ -.14,3-35,7 %.

Добрий – бали – 6-7; ІТ – 42,9-50 %.

Високий бали – 8 і більше; ІТ – 57,1 % і більше.

Номер і зміст малюнка	Висловлювання дитини	Вибір дитини	Вибір дитини
		Веселе обличчя	Сумне обличчя
1. Гра з молодшими дітьми.			
2. Дитина і мати з дитиною			
3. Об'єкт агресії.			
4. Одягання.			
5. Гра зі старшими дітьми.			
6. Укладання спати на самоті.			
7. Умивання.			
8. Догана.			
9. Ігнорування.			
10. Агресивний напад.			
11. Збирання іграшок.			
12. Ізоляція.			
13. Дитина з батьками.			
14. Їжа на самоті.			

Оформлення результатів курсової роботи представляється у текстовому форматі та унаочнюється діаграмами, графіками, таблицями.

Наприклад, у **РОЗДІЛІ 1** можуть мати місце таблиці, схеми, рисунки.

Приклад 1.

Найбільш популярні джерела, які досліджували історико-етимологічний аспект поняття емоційного вигорання, ми розглянемо у таблиці.

Таблиця 1.1

Автор	Визначення
Едельвіч і Бродський (1980)	Вигорання як прогресуюча втрата ідеалізму та енергії, які випромінюють люди в результаті специфічних умов роботи.
Маслач і Лейтер (1997)	Емоційне вигорання - це стан, в якому відбувається процес виснаження енергії, цінностей та інтересів, що виникає внаслідок надмірного стресу.
Фрідландер (1998)	Синдром емоційного вигорання - це стан, коли людина відчуває фізичне, емоційне та психічне виснаження, що виникає внаслідок тривалого стресу, невдач та перевантаження.
І т. д.	

Приклад 2.

Зважаючи на ці різноманітні чинники, важливо розуміти, що емоційне вигорання студентів є складним і багатоаспектним явищем. Провідні причини виникнення СЕВ у студентському середовищі ілюструються на Рис.

1.2 «Основні чинники виникнення СЕВ у студентському середовищі».

Рис. 1.2 Основні чинники виникнення СЕВ у студентському середовищі

Приклад 3.

На основі вивчення досліджень психологічних параметрів особистісної зрілості в рамках теоретичного аналізу, нами було виділено наступні компоненти та психологічні параметри для подальшого уже емпіричного дослідження, що представлені нижче на Рис.1.3

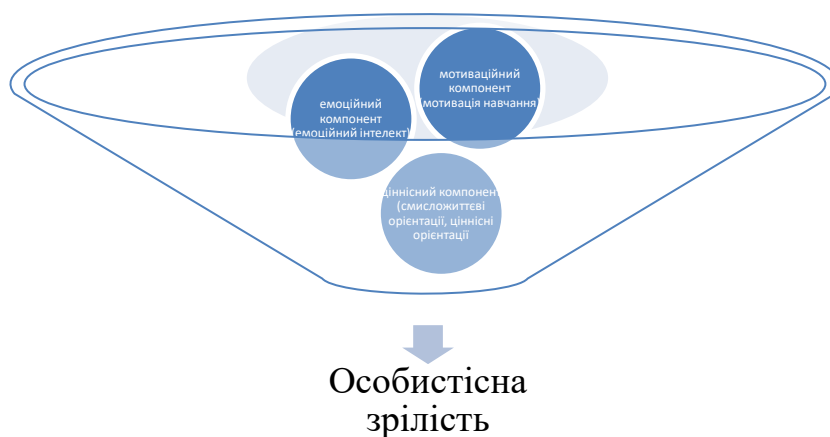

Рис.1.3 Компоненти особистісної зрілості